

ארבעה נדרים פרק שלישי נדרים

(א) לעיל י"ג: (ב) וי"ג: (ג) לקמן
ס"ג: (ד) [פ"ד ה"א]
(ה) [פ"ד ה"ד]: (ו) [פ"ד ה"ה]
(ז) [פ"ד ה"ו]: (ח) [פ"ד ה"ז]:
(ט) [פ"ד ה"ח]: (י) [פ"ד ה"ט]:
למטה לקמן כ"ג.

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ר' יהודה
וכו' אדעתא דתנאי דר
כדי לומר וכו' ד"ה יהודה
היא דאמר ר' יוחנן
נזיר אלא דתנאי מירוח
בזמניו הו' נזיר חזון שלא
בתקיימו: (ב) ד"ה מי
קמי וכו' ג' דירין אלא
שעבדו כשעת: (ג) ד"ה
שלא נזיר הו' אלא לשתייה
מירוח אבל לא לשתייה
שמה מועטת: (ד) ד"ה
אלא משמע וכו' למעלה
במורה נבוכין:

גליון הש"ס

בהר"ן ד"ה נדרים וכו'
אבל מפעדין וכו' עין
לקמן ע"פ בהר"ן ד"ה
ומי שרי:

פירוש הרא"ש

שניתן רוצין בני רבינו
ולא היה נבלג לשם נדר
אלא המוכר נדר לומר
הלוך שייקף דמים וכו'
הלוך כמי שפיתת המוכר
דמיה המהך הלך לא הו'
נדר דבעין פיו ולבו שרין
ואע"פ דנדרים שכל אינן
דברים ואם יאמר הנזיר
כך היה נזיר כשנדרתי
לא חלונין בזה משמעו
הוא דמיה מילתא כי
האן ספק דין כל מוכרין
ולוקחין לעשות כן אוליין
נדר דנדרים שכללי: (א) רב
אליהו בן יעקב אומר אף
הרובה דהרר את חבירו
כו' נגמ' מפרש לה: ג' נדר
אין אחד מהם נזיר: ג'
שהו עומדים ועבר מיר
לפניהם כדפרישית לעיל
נדר אלו מותרין ונדרים
אחרתם לנזירות כדאמר
נדרים מכלתין הלך כיון
שלא היה הנזיר כבוד
לו בשעת הנזיר שחול
נדרו כי שמה יתראה
כבודו לעמו בשמות הפתך
לא הו' נדר: ב' קתני
שניהם רצו: דהוה משמע
שלבסוף תתרו שניהם
בשלושה דירין וזה לא
היה דעתם מעיקרא הלך
לא היה נדרם נזיר
בשעת הנזיר ואין כן
הפלאה: שניהם רוצין
קתני: דמשמע דמשעת
הנדר נזיר לנו שניהם
רוצין בך ולא כיוני כי
אלא לומר ומעיקרו לא היה
נדר: אב"י ד"ה שפי כפי

שניהם רוצין בשלושה דירין. כלומר זה השבוע שאינו פוחת לו מן הסלע לא היה פיו ולבו שרין לך שלא יפחות לו מן הסלע כלום אלא להכי נדר כן לומר את חזיון שיתן לו ג' דירין הוא רוצה לנצח וזה שבוע שאינו יתור לו יותר משקל לא היה פיו ולבו שרין שלא היה דעתו שלא יתן יותר מן שקל לך נדר שיתן לו ג' דירין ולפיכך מותרין: **ג' מאן תנא.** המירו חכמים: ר' יהודה היא דאמר אין אחד מהן נזיר. ללא סמכה דעמיהו ממש לשם מירוח אלא תלו מירוחן בזה שבא כנגדן ולא היה פיו ולבו שרין להכי אין אחד מהם נזיר ה"נ לא סמכה דעמיהו בשעת הנדר דכל חד וחד אדעתא דתנאי (א) כדי לומר ולא היה פיו ולבו שרין להכי. דארי רבנן דפליגי עליה דר' יהודה דאמרי אע"פ דלא סמכה דעמיהו להיות נזיר ממש נזיר דתלה מירוח דבירו ה"נ אף על גב דלא סמכה דעמיהו אדבור פיהן שלא נתכוונו אלא לומר אסורים דאמרין כשנדרו ודאי סמכה דעמיהו דזה לא יפחות מסלע וזה לא יוסף על שקל והרי פיהן ולבן שרין ואסור: **רבא אמר אפי' סימא רבנן.** דפליגי עליה דר' יהודה: **מי קתני שניהן רלו.** דארי

קמי הכי הוה משמע שניהן רלו וחללא עכשיו בשעת הנדר אין רוצין אלא סמכה דעמיהו אדבור פיהן ופיהן ולבן שרין ונדר מעליה הו': **רוצין תנן.** דמשמע מעיקרא הו' רוצין ג' דירין ואכתי שניהן נמי רוצין ולא היה פיהן ולבן שרין הלך אפילו רבנן מודו דמותרין וכדי לומר זה את זה נתכוונו שניהן: **אמר לו טפי מסלע ואלה אומר בציר משקל.** היכא דאמר שאינו פוחת מסלע וזה אומר שאינו מוסיף על שקל כיון דדברי שניהם קרובין לשלושה דירין אמרינן נדרי זרוחין הו'. אבל הכא כיון דאמר טפי מסלע דהיינו פרוטה והלה אומר קונם שאינו מוסיף לך על פרוטה פוחת משקל דהשתא מרחיק מילתייהו משלושה דירין כיון דייקקי הכי נדרא הו' ואסורים או לא דזרוחין הו': **היה מוכר. שהיה מפזירו לאכול אלו מעט: קונם ביטק שאני נכנס.** שומר שלא יכנס לביתו: **אמר לו טפי מסלע ואלה אומר בציר משקל.** היכא דאמר אלו כלום: מותר **ליכנס לביתו ולאכול קימטא ולשסות הימנו טיפס לונן.** אבל לא אכילה מרובה: **שלא נתכוון זה.** המסרוב אלא לשום אכילה מרובה שישעוד אלו הרבה ולשון טיפת זונן לא נתכוון זה (א) שהיא שמה מועטת: **והא טיפס זונן קאמר.** דמשמע שמה מועטת ואכילה מועטת: אלא **משמע איניש הכי.** דכי אמר (טיפס זונן) יאכל עמי ודאי לאכילה מתכוון וכי נדר זה שאינו טועם עמו טיפת זונן דמי ודאי לאכילה (ב) מרובה נתכוון ולהכי מותר לשמות טיפת זונן: **ה"ג משמע איניש הכי.** דכי נתכוון ליתן שלושה דירין אומר שאינו מוסיף על פרוטה פוחת משקל ועולם נדרי זרוחין הו' ואפילו דאמר טפי מסלע וציר משקל: **מי**

שניהם רוצין בשלושה דירין: **ג' מאן תנא.** ארבעה נדרים התירו חכמים כו' אמר ליה רבי אבא בר ממל לרבי אמי אמרת לן משמיה דרבי יהודה נשיאה מאן תנא ארבעה נדרים ר' יהודה היא דאמר משום רבי מרפון לעולם אין אחד מהן נזיר לפי שלא ניתנה נזירות אלא להפלאה רבא אמר אפילו תימא רבנן מי קתני שניהן רצו שניהן רוצין קתני אמר ליה רבינא לרב אשי אמר לו טפי מסלע והלה אמר בציר משקל נדרא הו' או זרוחין הו' אמר ליה תנינא (א) יהיה בסרוב בחבירו שיאכל אצלו ואמר לו קונם בסיך שאני נכנס טיפת זונן שאני טועם מותר ליכנס לביתו ולשסות הימנו זונן שלא נתכוון זה אלא לשום אכילה ושתיה ואמאי והא טיפת זונן קאמר רבא אלא משתיה איניש הכי הכא נמי משתיה איניש הכי אמר ליה **מי**

פחות משלושה ולוקח יכול ליתן צו יותר משלושה שרין שמשמעות הנדר אינו אלא לומר אע"פ שהסכימו בלגם לג' דירים דברים שכלל הו' ומיהו אין המוכר רשאי ליתנו בשקל ולא הלוך רשאי ליתן צו סלע שהרי עיקר משמעות נדרים אינו אלא לך ואיכא מאן דאמר דאפילו צכי האי גוונא לא חיל נדריהו: **תניא בתוספתא דמכלתין** אף נדרים שאמרו ומעמידי מנין שלא יהא אדם נזיר צום כדי לבטלן מ"ל לא יתן דבריהם אלא דבירו חלוני והביאה הרמב"ם ז"ל בפ"ד מהל' נדרים: **ג' לפי שלא ניתנה נזירות אלא להפלאה.** וה"ה לנדרים דאיתקוב לנזירות דלא חיל אלא א"כ יקבל בלא תנאי הלך מוכר ולוקח שחלו נדרם בתנאי אע"פ שעברו על תנאם לא חילי נדריהו: **רבא אמר אפילו סימא רבנן מי קתני שניהם רלו.** כלומר דמתניתין נדרי זרוחין לאו משום הפלאה היא אלא משום שמו חכמים דעתם שלא נדרו בדוקא אלא לומר קתני רזו שיהא משמעותו שרזו לבסוף שניהם רוצין קתני דמשמע מתחלה ועד סוף. וקשיא לי למאי דס"ד מעיקרא דעממא דמתני' משום הפלאה הוא למה ליה למתני שניהם רוצים בשלושה דירין ורזו לבסוף קאמר כלומר שנתקיים המכר בשלושה דירין אפילו נתנו מוכר בשקל או שנתן צו לוקח סלע נדרן בטל כיון שבשעת נדון לא היה מתבצר הדבר באם יכול אם לאו. ונראה צעירי דתנא רבוחא קתני דלא מציעא פלוגי שהיו מהלכין בדרך ואמר אחד מהם הריני נזיר שזה איש פלוני ואמר חבירו הריני נזיר שאינו דאין אחד מהם נזיר כרבי יהודה משום רבי ערפון דהתם דין הוא שלא תחול נזירותם לפי שאי אפשר לחול נזירות על שניהם וכיון שבטל אצל זה בטל אצל זה שמשעה דאמר

ב א מ"י פ"ח מהלכות
נדרים הלכה י' סג
לאין רמב טו"ע י"ד
סיומן ר"מ סק"ף ד:

מוסף רש"י

קונם שאינו פוחת לך מן הסלע. ה"ג שאני פוחת, יהא אסור משום קונם לא מה שאפחות לך מסלע (דמארי בשמחה). לעולם אין אחד מהם נזיר. עמי וישבן ואמר עברי, או אומר עלוני העובר נזיר הוא הוה אומר אינו נזיר, ואמר אחד הריני נזיר אם כמותו הוא שהוא נזיר, ומכירו ואמר הריני נזיר אם כמותו הוא שאינו נזיר, ושניהם מופסוים לנזירות, ומנא כחאחד מהם, ואמר ר' ערפון אין אחד מהן נזיר, שעל הספק אמר דבריו מחילה וכן זה הפלאה דכי יפלא איש יפרש משמע ומהודין כה. וכפ"י שרובין פב. וחינה ובעת הנדר לא היה נזיר לאחד מהן לע"פ רש"י. לפי שלא ניתנה נזירות. להיות נזיר בתנאי ופסק, אלא להפלאה. כהפלאה והית' מפרשם (חגי"ה) שהיא נדרו מפרש על הדאי ולא נתוהב ספק אי נזיר איתו הלא כגנזו ושרובין ש"ס. אמר לו טפי מסלע. שאמר לו סלע ופרוטה והלה משני שקל פחות מפרוטה, שאמר שמדקדקן בשעור זה יש לזון שדוקא מרו ונגמר דעת, או שחא לאו מכלל זרוחין הוא (דמארי בשמחה). שלא נתכוון זה. המסרוב כי, אלא לשום אכילה ושתייה. וה"ה אמר ר' קונם כיון כו' לא נתכוון לומר הלאה ממנו אלא למעלה ושמה מרובה (נתכון לקמן ס"ג).

תוספות

א"ל דתפ"א. וא"ת והא גבי נדרים לא תנא יפלא וי"ל דלפינן מהדדי משום דתתקין נדרים לנזירות: **ספיקא** דמשעבר נפשיה. וה"ע דמתניתין אע"פ דבשעת הנדר לא היה דעת זה חב' דירין אלא הוה דעתיה להוריד כמה שיוכל ליה דלמא בשעת הנדר מספקא ליה אם לא נדר אם לאו דשמה יתן לו סלע או יתן לו צו דירין מספקא לא משעבר נפשיה: **רבא אמר.** לא הו' מוסקין אפי' סימא רבנן מי קתני שניהן רצו דהוה משמע רזו לבסוף ולא מתחלה נדרו אלא דכי הלך לא נדר דדוקא כשאמר המוכר לבסוף שכן היה דעתו כדפרישית אבל אם אמר שדעתו למה שהיו אומרים מכוונת לבסוף לך הלא אין נדרי זרוחין דהו' נדר קיים ודלא כרבי יהודה משום רבי ערפון:

רוצים קתני משמע דמתחלה כשנדרים היו רוצים ג' אלו שהיו ואין ספקי דעתן לך הלך לא נדר דדוקא כשאמר המוכר לבסוף שכן היה דעתו מתחלה כדפרישית אבל אם אמר שדעתו למה שהיו אומרים מכוונת לבסוף לך הלא אין נדרי זרוחין דהו' נדר קיים ודלא כרבי יהודה משום רבי ערפון:

ואב"י ד"ה אדורו בציר משקל. פ"י או א"ל איך רק שהיה צניעם יותר משקל מי אמרינן מתניתין דוקא קתני בשאין צניעם אלא מי סלע בנקח השהו שלשה דירין או דרכס לזרזי כ"י לזרזי אצל כהנים מופלגין או מהו יתור או אין דרכס לזרזי אלא מתכוונם לנדר גמור או דלמא לאו דוקא: כוונת ר' יבננס רבירות וישתות עמו בימת צונן ש"א נחבון א"א א"שם אב"י ושתייה. ומה שחזר כניסם הבית וטיפת זונן לא כיון אלא לומר וכו' שמונת נזירות ושמה מה שלא חזר דכיון דמה שהולא צפוי אינו נדר גם המחשבה אינה כלום דהנדר כלבו אע"פ שאין פיו מכחיש אינו נדר כי"ש או שהולא צפוי מה שלא היה בלבו: **הבא נמי** משתעי איניש הכי. דטיפת זונן מופלג יותר מאכילה ושמה טפי מסלע מופלג משלושה דירין:

ארבעה נדרים פרק שלישי נדרים

אילו לא חמאת בה אימה. אילו לא חמאת בה אימה: מילין דעויבה. דברים שיפין להניחן כלומר דבר זימה: כבדי לא אדרת. בזמנא לא הימה מדירתה ומלעזין עליה מי היית מדירה. הכא ליכא למשמע אי פומחין אי לא: שם בקרין מעשיך. כבדי של מעלה בשביל שמדת:

מאי קראה. שפני נדרים חוקרין מעשיו של אדם: ואחר נדרים לבקר. שאם נודר מבקרין מעשיו: ולא פסחין. לשום אדם זכאי אחר נדרים לבקר משום דהוי איוס גדול שאפי' אין דעמו להפך יאמר עשיו לטובו להפך ולא זכאי תרמי אחרנייתא נמי משום דהוי איוס גדול ואומר דעמו להפך ואינו כן: כל כוונה. כל הנודר. כמו מטעם שפמיה (במדבר ל): ולשון חכמים מרפא. שמתירין לו: כאלו זנה זמה. לעבודת כוכבים: כרישא פסחין. תמחילת דבריו של ר' נתן דלמר כאלו זנה זמה פתמיין ליה ללא הוי עושו יתירא כל אימת דלא עבד עלה קרבן וליכא איוס כל דלא אכל כסיפא כאלו מקטיר עליה מתחייב מיתה היינו איוס יתירא: כי כסיפא. דברי הכל לא פתמיין: כי חמדל לנדור לא יהיה כך טעם. מכלל דאי נדר ועבד ליה איכא טעם: כנדרי רשעים. אפי' שנודרים ומקיימין איקרו רשעים: לב רגו. היינו כעס בשביל לב רגו יהיה כליון עיניים: כמיסקיה. כשעלה לא": איתלו. עשו לו לוייה: בני חוואי. יהודים היו: איל אין ופרע לו ביה שמיטה. ונתיירא לומר לו שלא עשה יפה שמה יורגו: כי אפא. עולא לקמיה דרבי יוחנן: אמר דלמא אחויקי ידי עוברי עבירה. שאמרתי לו זיל ופרע בית שמיטה: איל יפה עשית. שך אמרת לו שנפוך הללה בלחמו דינור: סמא ר' יוחנן. על דהוה ליה להוואי צר חוואה כעס כל כך שהרג לנצרכו הואיל דהוה באתר ישראל: לא

אילו לא חמאת בה אימה מילין דעויבה. בכדי לא אדרתה מי אדרתה אמרה ליה לא ושרייה בר כרתיה דר' ינאי סבא אתא לקמיה דר' ינאי סבא אמר ליה אילו הוה ידעת דפתחין פינקסך וממשמשין בעובדך מי נדרת אמר ליה לא ושרייה אמר ר' אבא מאי קראה ליה ואחר נדרים לבקר ואע"ג דפתח ר' ינאי ליה אאני לא פתחין ליה בההיא ולא פתחין ליה אחרנייתא. דאמר רבא בר בר חנה אמר ר' יוחנן מאי פתח ליה רבן גמליאל להוואי סבא ייש בוטה במדקרות חרב ולשון חכמים מרפא כל הבוטה ראוי לדוקרו בחרב אלא לשון חכמים מרפא ולא פתחין בהרא אחרנייתא. דתניא ר' נתן אומר: הנודר כאילו בנה במה והמקיימו כאילו מקריב עליו קרבן ברישא פתחין בסיפא אביי אמר פתחין רבא אמר לא פתחין רב כהנא מתני לה להא שמועתא בהדין לישנא רב טביומי מתני הכי בסיפא לא פתחין ברישא אביי אמר פתחין רבא אמר לא פתחין והלכתא לא פתחין לא ברישא ולא בסיפא והלא פתחין (א) בהא נמי דשמואל דאמר שמואל (א) אף על פי שמקיימו נקרא רשע אמר רבי (א) אבהו מאי קרא (ב) וכי תחדל לנדור לא יהיה כך המא ויליף חדלה חדלה כתיב הכא כי תחדל לנדור וכתיב התם שם רשעים חדלו רגו אמר רב יוסף אף אגן נמי תנינא וכנדרים כשרים לא אמר כלום כנדרי רשעים נדר בניזר ובקרבן ובשבועה אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יוחנן כל הבועס כל מיני גיהנם שולטין בו שנאמר והסדר כעס מלבך והעבר רעה מבשרך (א) ואין רעה אלא גיהנם

דפתחין פינקסך וממשמשין בעובדך. שמתוך שהוא נודר נראה שהוא מחזיק עצמו כחסיד שלא יבשל בנדרו ומתוך כך מן השמים פותחים פנקס זכיותיו וממשמשין במעשיו: אמר רבי אבה מאי קרא. כלומר דהכי הוא כדאמר ליה רבי ינאי: ואחר נדרים לבקר. אחר שנדר אדם מבקרין מעשיו: ולא פסחין כדנין אחרנייתא דלמר רבה בר בר חנה. אין פותחים בזה האחרת שאמר רבה בר בר חנה לפי שמתוך שאומר לו שחטא כל כך שראוי לדקרו בזה יש לחוש שאומר שמתחרט אפי' שאין מתחרט: הנודר כאלו זנה זמה. בשעת איסור הזמות. ונראה צעירי דלהכי מדמיין ליה לזונה ונראה משום דלסיק אדעמיה דנודר דמלוה קא עביד דרמננא אסקריה צמילי דאיסורא ואיזו נמי אסר אנפשיה וקאמר דעמי דלדרכה לזונה זמה דמי דנתי דרמננא אזכריה לאקרובי קרנותו צפניס אזכריה ללא לוסקי עלה לזנות זמה ולהקריב בחון הי"נ נתי דרמננא אסר עליה דברים האסורים כי מוסקי איזו אמאי דלמר רמננא פשע כענין שאמרו צירושלמי בפרק פותחים (א) לא דיין זמה שאסרה מורה אלא שאמה אוסר עליך דברים אחרים ושייך זיה נמי האי לישנא משום דנודר מתפיס בקרבן וכיון שאין קרבנו רזוי נמלא כזונה זמה ומקריב בחון: והמקיימו. כלומר שאינו נשאל עליו כאלו הקריב על אותה זמה קרבן ומיז משום שחייב חון: כרישא פסחין. כרישא פסחין דרבי נתן דהנודר כאלו זנה זמה פתחין שלפי שאין העבירה גדולה כל כך אם אינו מתחרט בזכו לא יתבייש מלומר האמת: כסיפא. של אותה כרייתא דהיינו המקיימו כאלו הקריב עליה קרבן: רבא אמר לא פסחין. דאיכא למיחש שמה מתוך חומת העבירה אפי' שאינו מתחרט מתוך שהוא עשה כענין שיקר לומר שהוא מתחרט: ויליף חדלה חדלה. דהכא ה"ק וכי תחדל לנדור לא יהיה כך טעם: הא אם לא תחדל יהיה כך טעם:

א ב טושיע י"ד סי' רמב ספיקי:
ח ג מ"י מ"ב מה' מ"ג נדרים ה"י לה ספג לאין רמב טושיע שם סימן ג' ספ"ג:
ט ד ה מ"י שם טושיע שם ס"י רמב ספ"ג:
י ו טושיע שם סימן ג' ספ"ג א:

פירוש הרא"ש

דפתחין פינקסך וממשמשין בעובדך. מן השמים פותחין פנקס מעשיו ומנדקין בהם כשביל שהו מרשיע לידור אפי' שהוא מחזיק את עצמו צדיק ונעומו שיוכל לקיים את נדרו ולא יבשל בו ענין עיון מפלה ולכן מנדקיס במעשיו: ינאי פתחין בהרה. דלפילו איזו אינו מתחרט אחר שהוא מתחרט דלא חתק לומר שאינו מתחרט אפי' שאינו מתחרט עליו מן השמים וכן עממא דכל האי דלא פתחין כזו: כ"ה הבוטה. כמו לנעונו פתחים: אמא פתחים חכמים מרפא. שמתירין לו הנודר באיזו זנה זמה. בשעת איסור הזמות: והמקיימו היי נגמר עבירתו: ברישא פתחין. ליתא פתחיה כולי האי כל זמן שלא הקריב וכי תחדל לנדור אפי' דהאי חדלה כתיב בלתי נדר מ"מ כיון דכתיב בני נדר חדלה לפיגן ג"ש וע"כ הא דנקרא רשע נודר איי: כ"ה מיני ניהבם פתחין: שפתיין בו. קמא לגונו כאלו היה נדון בכל מיני פורעניות צניטת אפי' מתוך כעסו צ"ל לתי עבירה ומשילט עילו ניהבם: שפתיא העינים. שהוא מאריך בחלו ומנפס ממד להתרפאות: תרי בני להתרפאות: את נשך הציצת. שאמלמל אמרת כן היה הורג כעסו: קא תבה ר' יוחנן. הילך אמרמי דכא"י היה לו לב רגו לשמות כנדר: ט"אין אפיהם כ"ה שפתייהו. הוא מחשב שאין אלוה בעולם: כעס בחיך כסאיים ינות. לא נשאר נחיקו כי אם הענין: ובסי' י"דירוש א"ת. היינו מוסקי עשפות: א"א נתן דהם א"א חפשה חופש תרה כ"י. והיו מקטילין הגיוס שכי וזוכין לחי העולם הפך כמו עומם בכל התורה שלמדו: ספגו שפתיא ש"א ה"א. מדורה ומלקה לגבולותיה:

נשך הלל. שאמלמל כן היה הורג: קא סמא רבי יוחנן ונתן לך שם לב רגו כבכל כפי. והילך גבר כעסו של אותו כל מחוח כל כך להרוג את מצירו: ההוא שעתא לא עבדין ירדנא. ועבר הירדן (א) לא נתקדש להבטת העוממ ולתנולת קדושות: (א) כגובה אפו. בתגבורת כעסו: אין אלהים כל מומותיו. ששכיה אינה חשונה כנגדו: שנאמר כי כעס בחיק כסילים ינות. אלמא כדועס הוי כסיל: וכסיל יפרוש אולת. אלמא מוסקי טפשות: לא נתן להם אלא חמשה חומשי תורה וספר יהושע. שעינקן של שאר נביאים לא היה אלא להוכיח ישראל על עבירות צניטת ואלמלמל (לא) טעמו לא הורגו לתוכחה: מפני שערב של ארץ ישראל היא. שנאמר יהושע מפורשות עיירות שזאך ישראל והנחות אשר נחלו ולפיכך אפילו לא טעמו היו לריבין ספר יהושע: שנאמר כי ברוב חמה רב כעס. ברוב דברי חכמות הנביאים יש סימן לרוב כעס שהכעסו ישראל להקדוש ברוך הוא: ליה בית השמיטה. שימות מהר:

נשך הלל. שאמלמל כן היה הורג: קא סמא רבי יוחנן ונתן לך שם לב רגו כבכל כפי. והילך גבר כעסו של אותו כל מחוח כל כך להרוג את מצירו: ההוא שעתא לא עבדין ירדנא. ועבר הירדן (א) לא נתקדש להבטת העוממ ולתנולת קדושות: (א) כגובה אפו. בתגבורת כעסו: אין אלהים כל מומותיו. ששכיה אינה חשונה כנגדו: שנאמר כי כעס בחיק כסילים ינות. אלמא כדועס הוי כסיל: וכסיל יפרוש אולת. אלמא מוסקי טפשות: לא נתן להם אלא חמשה חומשי תורה וספר יהושע. שעינקן של שאר נביאים לא היה אלא להוכיח ישראל על עבירות צניטת ואלמלמל (לא) טעמו לא הורגו לתוכחה: מפני שערב של ארץ ישראל היא. שנאמר יהושע מפורשות עיירות שזאך ישראל והנחות אשר נחלו ולפיכך אפילו לא טעמו היו לריבין ספר יהושע: שנאמר כי ברוב חמה רב כעס. ברוב דברי חכמות הנביאים יש סימן לרוב כעס שהכעסו ישראל להקדוש ברוך הוא: ליה בית השמיטה. שימות מהר:

נשך הלל. שאמלמל כן היה הורג: קא סמא רבי יוחנן ונתן לך שם לב רגו כבכל כפי. והילך גבר כעסו של אותו כל מחוח כל כך להרוג את מצירו: ההוא שעתא לא עבדין ירדנא. ועבר הירדן (א) לא נתקדש להבטת העוממ ולתנולת קדושות: (א) כגובה אפו. בתגבורת כעסו: אין אלהים כל מומותיו. ששכיה אינה חשונה כנגדו: שנאמר כי כעס בחיק כסילים ינות. אלמא כדועס הוי כסיל: וכסיל יפרוש אולת. אלמא מוסקי טפשות: לא נתן להם אלא חמשה חומשי תורה וספר יהושע. שעינקן של שאר נביאים לא היה אלא להוכיח ישראל על עבירות צניטת ואלמלמל (לא) טעמו לא הורגו לתוכחה: מפני שערב של ארץ ישראל היא. שנאמר יהושע מפורשות עיירות שזאך ישראל והנחות אשר נחלו ולפיכך אפילו לא טעמו היו לריבין ספר יהושע: שנאמר כי ברוב חמה רב כעס. ברוב דברי חכמות הנביאים יש סימן לרוב כעס שהכעסו ישראל להקדוש ברוך הוא: ליה בית השמיטה. שימות מהר:

תורה אור השלם

1. מוקש אדם ילע קדש ואחר נדרים לבקר:
2. יש בוטה במדקרות חרב ולשון חכמים מרפא:
3. וכי תחדל לנדור לא יהיה כך טעם:
4. דברים כג כג שם רשעים תדלו רגו ושם יתונו ויגיעו כוח:
5. והסר פקע מלבך והעבר רעה מבשרך ויהלודת השחיתות הקלה את ידך:
6. כל פעל ל' למענהו וגם רשע ליתא רעה:
7. ובגוים ההם לא תרגיע ולא יהיה מנוח לב רגו ונתן ה' לך שם ודבאון נפש:

דברים כה סה

הגהות הב"ח

(א) גבי ולא פתחין נמי כהוא דשמואל דלמר שמואל כל הנודר אמר שם שמקיימו: (ב) שם א"ל עולא ההוא שעתא:

גליון הש"ס

גבי א"ל נפשיה תצית. ע"י קוטה דף מה ע"כ מד"ה כל המנקה: בהר"ן ד"ה החווא שקתא. וכו'. ע"י שנתן דף יד ע"כ רש"י ד"ה על שמים ונמתות דף פג ע"כ רש"י ד"ה כל האלמות:

מוסף רשי"ו

כל הבוטה. הנודר נדר. ראוי לדוקרו בחרב. דלמא לא מקיים ליה והיטי פתח. דקאמר ליה אילו היית יודע שאמר לנדור ומייב מיתה אחת עליו כלום היית נודר. ואמר ליה הילך לא. אלא לשון חכמים מרפא. שמתירין לו נדרו ועוברין הנודר כאילו זנה זמה. בשעת איסור הזמות ונבוחת שם גיטין חו: דעוממ הוא דכתיב (דברים כג) וכי תחדל לנדור וגי' הא לא תחדל יהיה כן חטא ונבוחת שם. והמקיימו. ולא נשאל עליו כן כנדרי כשרים לא אמר כלום. שאין דיקן על כשרים שנודרים וכל שכן לאין נשבעין (ע"כ ט). כנדרי רשעים. כגון שהיה ככר מונח לפניו ואמר כנדרי רשעים. וכו' דלמא ה"כ נדר בניזר ובקרבן ושבועה. ואם אכלו ממיז נזרות וקרבן ושבועה. והוא כן כדלמא הריני מיר וכל אכל חיינו והרי עלי בקרבן ושבועה שאינו אכל (טס).